

Kirjoita asiantuntevasti

tiistai 25.8.2020

Maija Lepola

Argumentaatio ja vakuuttavuus

Kotiläksy: tuo mukanasasi vaikuttava teksti

1. Valitse mieluiten teksti, jonka olet lukenut jo
2. Pohdi mikä tekstissä on vaikuttavaa: tyyli, argumentaatio, oivaltavuus, muu: mikä?
3. Poimi tekstistä 3 - 5 kohtaa, joita voit esitellä havainnollistavina esimerkkeinä
4. Valmistaudu esittelemään tekstiä seur. tapaamisessa: tuo teksti mukanasasi printtinä tai sähköisessä muodossa.

Muuta: teksti voi olla vaikka laajuudeltaan vaikkapa Kalle Päätalon tuotannon luokkaa, mutta muista poimia esimerkit!

Kotiläksy viime kerralta *tuo mukanasasi vaikuttava teksti*

Esittele teksti muille

Minkä tekstin valitsit ja miksi?

Mikä tekstissä on vaikuttavaa: tyyli, argumentaatio, oivaltavuus, muu: mikä?

➤ Osoita tämä tekstin avulla: esittele 3 - 5 havainnollistavaa esimerkkiä

Miten voisit hyödyntää valitsemaasi tekstiä omassa työssäsi?

Argumentaatio ja sidoksisuus: harjoitus MyCossa

Ei-niin perusteita: esseetyyli

Tyyliesimerkki#1

Toinen itselleni merkityksellinen alkuaikojen teos syntyi Kökarissa jo ensimmäisen opiskeluvuoteni päätteeksi keväällä 2004. Rakensin silloin pyykkipojista valmiiseen kolmion muotoiseen pyykkinarulinjastoon sanat: kuu, maa ja mars. Katsojien tehtävä oli kävellä noita naruja ympäri ja esittää linnunrataa. Siinä tilanteessa ympyrää käveleviä vuosikurssilaisiani tuijottaessa oivalsin katsojan merkityksen taidekokemuksen syntymisessä. Ilman katsojaa ei ole taidetta. Toisin sanoen mitä suurempi rooli katsojalle teoksessa annetaan, sitä suurempi on siitä saatu kokemus.

(Rauhala, Pasi 2012)

Kysymys: jos tieteellinen teksti prototyypillisesti pyrkii esittämään objektiivisia, kirjoittajan persoonasta riippumattomia ja yleispäteviä totuuksia:

- 1) mitkä piirteet tai kohdat esimerkissä muistuttavat tieteellistä tekstiä ja
- 2) mitkä eivät?

Tyyliesimerkki#2

Osallistavassa teoksessa katsoja on usein aktiivinen subjekti, teoksen toimeenpaneva voima. Osallistavuutta on perinteisesti nähty teatterissa, jossa yleisö tavalla tai toisella osallistuu esityksen syntymiseen ja toteutukseen näyttämöllä. Perinteisen teatteriformaatin ulkopuolella hyvä esimerkki osallistavasta taiteesta on New Yorkilainen *Improv Everywhere*.

Charlie Toddin elokuussa 2001 perustama ryhmä toimii lain ja hyvän tavan rajamailla. [...]

(Rauhala, Pasi 2012)

Kysymys: jos tieteellinen teksti prototyypillisesti pyrkii esittämään objektiivisia, kirjoittajan persoonasta riippumattomia ja yleispäteviä totuuksia:

- 1) mitkä piirteet tai kohdat esimerkissä muistuttavat tieteellistä tekstiä ja
- 2) mitkä eivät?

Essee tekstilajina

Perusteet

Essee

- lyhyehkö pohdiskeleva teksti
- tosiasiallisesti essee voi olla myös pitkäkö ja objektiivinen

Tieteellinen essee

- muistuttaa tutkielmatekstiä, nojaa lähteisiin ja läpinäkyvään argumentaatioon...
- ... mutta voi sisältää myös pohdiskelevampia osuuksia

Subjektiiivinen essee

- muistuttaa usein ajattelun kaunokirjallista kuvausta ja nojaa kirjoittajan pohdintaan, vaikutelmiin ja miellelyhtymiin...
- ... mutta voi sisältää myös argumentoivia osuuksia

Essee ja opinnäyte perusteet

Essee opinnäytteen osana

- taiteellisessa tutkimuksessa kirjallinen osio muistuttaa usein tieteellistä esseetä eli argumentoivaa mutta myös subjektiivisia osioita sisältävää tekstiä
- Vastaavasti produktion kuvaus voi sisältää paitsi objektiivista työvaiheiden kuvausta myös subjektiivisen esseiden piirteitä
- Itse produktio voidaan esittää kuvaa ja tekstiä sisältävänä kuvaesseenä.

Essee ja opinnäyte perusteet

Opinnäyte esseenä

- aiheen temaattisesti jaoteltu ja etenevä käsittely
- teksti ja kuva käsittelevät yhteistä teemaa toisiaan täydentäen
- yhtymäkohtana kuvareportaasi mutta näkökulma ei journalistiseen tapaan tilannesidonnainen vaan taiteellinen

Aalto University

Tyylin rakennepalat

Tieteellinen asiatyylisidoksisuus

Esikielellisyys voidaan ymmärtää kahdella tavalla, **so. joko** fylogeneettisesti **tai** ontogeneettisesti. **Edellistä vaihtoehtoa** edustavat viimeaikaiset yritykset perustella jotain tiettyä kieliteoriaa kehitysopillisesti. **Nämä yritykset** vaikuttavat ennenaikaisilta (ks. Haukioja 1993). **Omasta puolestani** tarkastelen esikielellisyyttä **ontogeneettisesti, mikä merkitsee sitä**, että keskityn lapsen kehityksessä **sihen ajanjaksoon, jossa** lapsella ei vielä ole kieltä. Yleisesti hyväksytyn käsityksen mukaisesti **tämä ajanjakso** kattaa lapsen 15 ensimmäistä kuukautta.

Esseetyyli: dialogisuus

Cheekiä ivaavat musiikki- ja kulttuurikritiikit ovat olleet keskeisiä suunnannäyttäjiä räppäriin liittyvässä julkisessa keskustelussa. Toimittajat Rumbassa, Soundissa ja Helsingin Sanomissa[1] ovat suhtautuneet penseästi hänen musiikkiinsa ja Cheek-ilmioon. Oskari Onninen kirjoittaa Kuka muu muka -albumista (Rumba 10/13): ”Cheek on yhden tähden esteetikko ja muusikko”, joka ”tekee musiikkia, jonka arvomaailma ja epä-älyllisyys vetoavat ihmismassoihin”. Alpha Omega -levyartiossa (Rumba 16.10.2015) Anton Vanha-Majamaa vertaa räppäriä Johanna Tukiaiseen ja toteaa Cheek-konseptin hienouden olevan sen hölmöydessä. Helsingin Sanomien lauantaiessa (14.7.2018) Arttu Seppänen tarkastelee Cheekin musiikkia ja menestystä suhteessa popkulttuurin tapaan estetisoida miehen kärsimys.

Tieteellinen asiatyyli neutraalius

Esikielellisyys **voidaan ymmärtää** kahdella tavalla, so. joko fylogeneettisesti tai ontogeneettisesti. Edellistä **vaihtoehtoa edustavat** viimeaikaiset yritykset perustella jotain tiettyä kieliteoriaa kehitysopillisesti. Nämä **yritykset vaikuttavat** ennenaikaisilta (ks. Haukioja 1993). Omasta puolestani **tarkastelen** esikielellisyyttä ontogeneettisesti, mikä **merkitsee** sitä, että keskityn lapsen kehityksessä siihen ajanjaksoon, jossa lapsella ei vielä ole kieltä. **Yleisesti hyväksytyn käsityksen mukaisesti** tämä ajanjakso kattaa lapsen 15 ensimmäistä kuukautta.

Esseetyyli: omakohtaisuus

En osaa sanoa, **pidänpö** Cheekistä. **Suhtauduin** räppäriin ivaavan välinpitämättömästi, kunnes hän ilmoitti lopettavansa. Cheek *on* cowboy, joka esineellistää naisia, rehentelee menestyksellä ja räytyy rakkaudesta. Osa kappaleista *kertoo* isähahmoa kaipaavaa sankaritarinaa, jossa naiset pelkistetään halun ja pelon kohteiksi. Toiset *kertovat* menetyksistä, joihin kunnianhimoinen, riittämättömyyttä pakoileva suorituskeskeisyys myös taiteessa ajaa. Kaikki *on* heti esillä. Musiikissa *on* popmusiikin välittömyys ja juhlien spehtaakkeli.

Tieteellinen asiatyyli

argumentoivuus

Esikielellisyys voidaan ymmärtää kahdella tavalla, so. joko fylogeneettisesti tai ontogeneettisesti. **Edellistä vaihtoehtoa edustavat** viimeaikaiset yritykset perustella jotain tiettyä kieliteoriaa kehitysopillisesti. Nämä yritykset vaikuttavat ennenaikaisilta (ks. Haukioja 1993). **Omasta puolestani** tarkastelen esikielellisyyttä ontogeneettisesti, **mikä merkitsee sitä**, että keskityn lapsen kehityksessä siihen ajanjaksoon, jossa lapsella ei vielä ole kieltä. Yleisesti hyväksytyn käsityksen mukaisesti tämä ajanjakso kattaa lapsen 15 ensimmäistä kuukautta.

Esseetyyli: arvottavuus

Kriitikoilla on syynsä haukkua Cheekiä meemiksi. Samalla he eivät sano mitään. Ironialle ja sarkasmille rakentuva iva on **houkutteleva** mutta pitkittyessään **voimaton** kulttuurikritiikin muoto, koska se on **tarkoitushakuista**. Iva etäännyttää Cheekin ja tämän musiikin kriitikosta itsestään. Kriitikon nauru ei itsereflektoi, vaan tähtää räppäriin ja identiteetteihin, elämäntyyleihin ja kulttuuri-ilmiöihin, joita hän kriitikolle edustaa.

Puhetyyli ≠ arkityyli ≠ asiatyyli

Asiatyyli ≠ tieteellinen tyyli

Asiatyylinen ilmaus ei automaattisesti sovi tieteelliseen tyyliin:

- *ikävä kyllä, erinomainen analyysi, yhtäkkiä, valitettavasti*
- *Lepolan analyysi ei ~~ikävä kyllä~~-ole johdonmukainen, sillä...*

Tieteellinen tyyli: välttä...

... **arkityylisiä ilmauksia** (*näppärä, hienosti, pärjätä, etänä, porukka, meinata, satsata, loistava, mahtava...*)

... **kielikuvia** (*olla lapsenkengissä, nostaa kissa pöydälle, tulla puun takaa, näyttää vihreää valoa, poimia rusinat pullasta...*)

... **muoti-ilmauksia** (*pitkässä juoksussa, loppupeleissä, loppukädessä, loppuviimeksi, isossa kuvassa, pelittää, randomilla...*)

... **ja anglismeja** (ks. edellä).

Vielä: älä käytä puolipistettä tai pelkkää pilkkua virkkeiden jäsentämisessä.

Aalto University

Lähteiden käyttö ja viittaustekniikka

Lähteiden käyttö: referointi

KUKA + VERBI + ETTÄ-LAUSE (/ lauseenvastike)

Vilppunen [1, s. 44] väittää, että maapallo on soikea.

Vilppunen (2003, 44) olettaa maapallon olevan soikea.

EI ETTÄ-LAusetta

Vilppunen [1] käsittelee tätä toisesta näkökulmasta.

Vilppusen (2003) mukaan asia jakaantuu kahteen osaan.

Referointiverbin valinta:

toteaa, huomauttaa, korostaa, väittää...

(Miten lähde sanoo tai tekee?)

arvelee, olettaa, epäilee, pohtii...

(Miten lähde asennoituu?)

Referointiverbejä

- **esittää**, huomauttaa, ilmaisee, jatkaa, kirjoittaa, kuvaa, käsittelee, lisää, mainitsee, sanoo, selostaa, toteaa, tuo esille tai julki, luettelee, listaa, nimeää, nimittää, kutsuu...
- **ajattelee**, arvelee, harkitsee, havaitsee, huomaa, olettaa, otaksuu, pohtii, tarkastelee, uskoo...
- **korostaa**, painottaa, tähdentää, vertaa, arvioi, pitää jonakin...
- **väittää**, kieltää, kiistää, kumoaa, vastustaa, epäilee, hylkää, torjuu, yhtyy jonkun ajatuksiin, myöntää...
- **arvioi**, laskee, mittaa, tilastoi, määrittää, määrittelee, kerää, analysoi, erittelee...

Referointi: vinkkejä

Älä unohda omia havaintoja, analyysia, synteesiä – teksti ei saa olla pelkkää referointia:

- yhdistele tietoja eri lähteistä
- osoita se, mihin uskot – esim: referoivan osuuden jälkeen väitelause ja tekstiviite
- ota kantaa tieteelliseen erimielisyyteen /ristiriitaan lähteiden välillä

Merkitse viite mahdollisimman lähelle lainausta (ei kaikkia kappaleen loppuun)

Viittaaminen lähteeseen vai tutkijaan?

Tiede: älä kuvaile tekstiä tai kirjoittajaa

Ei titteliä eikä (yleensä) etunimeä

Ei tekstilajia tai otsikkoa (*diplomityössään / artikkelissaan "Embodied user interface"*)

Taide, muotoilu (osin): kuvaile tekstiä tai kirjoittajaa harkiten

- Kirjoittajan koko nimi, titteli: *Carl August Ehrensvärd (1745-1800) on yksi 1700-luvun tärkeimmistä ruotsalaisista taiteilijoista, ajattelijoista ja taidefilosofoista...* (HS 2.4.2006)
- Tekstin formaatti, tekstilaji: *Tuomas Karemo pohtii esseessään, miten populaarikulttuuri – pornoa unohtamatta – on avittanut pizzan voittokulkua ja luonut sille myyttiset mittasuhteet...* (YLE 2.2.2019)

Lähteen tai kirjoittajan kuvailu miten, missä, miksi?

- Mitä vahvemmin estetiikkaan, tulkintaan tai kokemukseen liittyvä aihe, sitä enemmän tulkinnanvaraa
- Lähteen ja kirjoittajan kuvailu: näkökulmaisuuuden korostaminen
- Tehokeinona lähteen ja kirjoittajan kuvailu sopii erityisesti sellaiseen kiistanalaiseen (tyypillisesti tutkielman kannalta keskeiseen aiheeseen), johon tutkielman kirjoittaja haluaa esittää muodossa tai toisessa oman kantansa.

Pisteen paikka

Francon hallitus määritteli Espanjan vähemmistökielet murteiksi, joiden puhuminen leimattiin epäisänmaalliseksi, maalaisten ja kouluttamattomien henkilöiden puuhaksi (Mar-Molinero 2000, 97–98).

Tyypillisin tulkitseva tutkimusmenetelmä on hermeneutiikka. Hermeneutiikka merkitsee sanoman tai tekstin tulkintaa. (Lehtinen 2003, 25.)

Toisen käden lähteet ja havainnollistavat lähteet

Suhtaudu toissijaisiin lähteisiin varauksellisesti. Yritä parhaasi mukaan hankkia ensisijaisia lähteitä.

Merkitse viite tarkasti. Esimerkiksi:

- Åberg (1986) korostaa viestinnän tehtävää tuloksen tekijänä (Juholin 2010, 35).
=> Par. ”Åberg (1986; Juholinin 2010, 124 mukaan) korostaa...”
- Työtaistelukeinojen oheisvaikutuksista on huomattavia erimielisyyksiä. Esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliitto arvioi ammattiyhdistysliikkeen tammikuussa 2018 järjestämän poliittisen lakon taloudelliseksi vahingoiksi 120 miljoonaa euroa (EK 2018).

”Erikoislähteet”

- Tieteellisten julkaisujen, journaliartikkeleiden, kirjojen sähköiset versiot: ei tarvetta erityisille merkinnöille.
- Kun nimettyä kirjoittajaa ei ole, julkaiseva/vastuullinen taho merkitään kirjoittajan sijaan viitteeseen ja lähdeluetteloon:

(Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2016)

20. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. *Jätehuollon tuottajavastuuvalvonta: Kehittämishanke 2016*. [Verkkoaineisto. Viitattu 26.10.2017.] Saatavissa: <http://www.ymparisto.fi/download/noname/%7B52C9A179-5425-44F0-B25D-9D08783F2BD7%7D/127889>.

- Vielä erikoisempia lähteitä... (standardit, säädäntöteksti, luennot, prujut)?

Vielä viittaustekniikasta

Prioriteetti #1: johdonmukaisuus

Prioriteetti #2: oikeaoppisuus

Bonuspisteet: eri viitetyyppien monipuolinen käyttö (sisältö-/asiantuntijapainotteinen viittaus, paketoititeknikka jne.)

Viittaaminen kirjoittajaan itseensä?

3. persoona

– *Tämä tutkielma käsittelee / Tulokset osoittavat*

Passiivi

– *Tässä tutkielmassa tarkastellaan*

Minä-muoto (me, jos useita kirjoittajia)

– *Vrt. Olen laatinut Reevesin mallista kyselylomakkeen... / Reevesin mallista on laadittu kyselylomake...*

Aikamuodot

Preesens

- Johdanto: viitatessa kirjalliseen työhön
Tässä kandidaatintyössä käsitellään...
- Referointi: abstraktiin toimintaan viittaaminen
Karlsson arvelee, että...

Imperfekti (/perfekti)

- Johdanto: viitatessa prosessiin
Tämän kandidaatintyön tavoitteena oli...
- Referointi + konkreettiseen toimintaan viittaaminen
Karlsson havaitsi, että
Karlsson on havainnut, että...
Mallinnus toteuttiin... data kerättiin...
haastattelut tehtiin